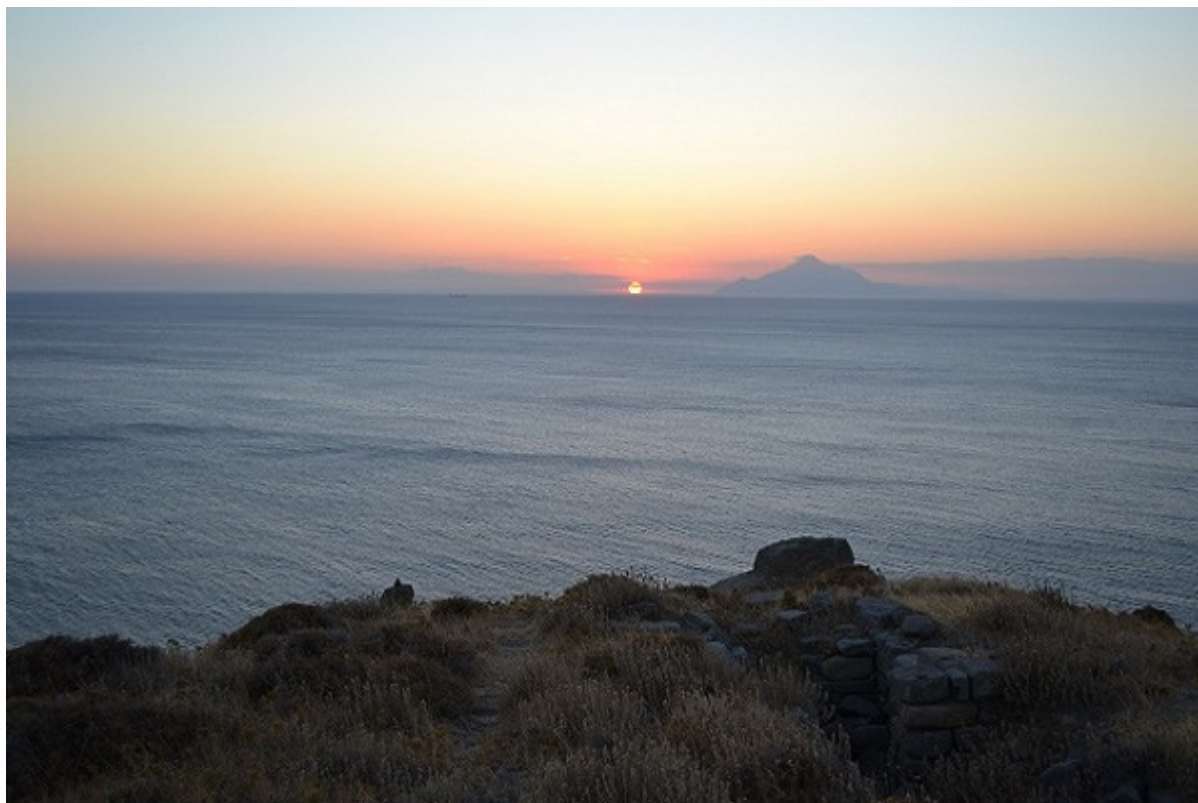

Εκκλησία και Πολιτική (Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

[/ Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Τα μέλη της Εκκλησίας είναι φυσικό να ενδιαφέρονται για την πολιτική ζωή και να φροντίζουν για την αντιμετώπιση και επίλυση των προβλημάτων της, είτε ως απλοί πολίτες είτε ως εκπρόσωποι και διαχειριστές των κρατικών εξουσιών. Άλλωστε και η αδιαφορία για την πολιτική αποτελεί κάποια μορφή πολιτικής τοποθετήσεως. Η τοποθέτηση μάλιστα αυτή υποβαθμίζει περισσότερο την πολιτική ζωή. Εκφραστικός είναι ο μύθος των δένδρων, που παρουσιάζεται στο βιβλίο των Κριτών. Κατά τον μύθο αυτόν τα δένδρα θέλησαν κάποτε να χρίσουν βασιλιά. Απευθύνθηκαν στην ελιά, αλλά εκείνη απέρριψε την πρόταση λέγοντας ότι δεν μπορεί να εγκαταλείψει την λιπαρότητά της, με την οποία τιμούνται Θεός και άνθρωποι. Με ανάλογες δικαιολογίες απέρριψαν την πρόταση η συκιά και η άμπελος. Τελικώς τα δένδρα απευθύνθηκαν στην αγκαθιά. Αυτή δέχθηκε πρόθυμα το χρίσμα υποβιβάζοντας έτσι την ποιότητα της εξουσίας[1].

Η αποφυγή της πολιτικής εξουσίας από τους αξίους αφήνει την διαχείρισή της στους φαύλους. Και όταν οι φαύλοι δεν είναι μόνο μεμονωμένα πρόσωπα αλλά και ευρύτερα κυκλώματα ή όργανα σκοτεινών δυνάμεων, που συνήθως υπερβαίνουν τα όρια των εθνικών κρατών και ενεργούν ανεξέλεγκτα, το πρόβλημα γίνεται οξύτερο. Ιδιαίτερα στην εποχή μας η εμπειρία αυτή έγινε πολύ οδυνηρή. Από την άλλη πλευρά η ανάμιξη των αξίων στην πολιτική με την σημερινή απαξίωσή της γίνεται προβληματική, ενώ η σύσταση χριστιανικών κομμάτων ή πολύ περισσότερο η σύνδεση της Εκκλησίας με πολιτικούς σχηματισμούς δεν μπορεί θεολογικά να δικαιολογηθεί. Άλλωστε και προσπάθειες που έγιναν παλαιότερα, όπως και κατά την μεταπολεμική περίοδο, για την σύσταση χριστιανικού κόμματος είχαν πενιχρά αποτελέσματα και δεν ευοδώθηκαν.

Φυσικό βέβαια είναι να προτιμούν οι Χριστιανοί την διαχείριση της πολιτικής εξουσίας από πιστούς ανθρώπους. Αλλά και αυτό δεν είναι απόλυτο. Η πολιτική αναφέρεται στην τακτοποίηση των κοσμικών πραγμάτων και απαιτεί ειδικές ικανότητες, όπως και χειρισμούς, που δεν προϋποθέτουν οπωσδήποτε την χριστιανική πίστη ή ακόμα και δεν συμβιβάζονται με αυτήν, αλλά μπορούν να υπάρχουν σε κάθε άνθρωπο. Είναι άλλωστε γνωστό, ότι οι Χριστιανοί των πρώτων αιώνων απέφευγαν να αναλαμβάνουν κοσμικές εξουσίες, γιατί τις θεωρούσαν ασυμβίβαστες προς τον κύριο στόχο τους. Όπως σημειώνει ο Ωριγένης, οι πιστοί προτιμούσαν να αφιερώνουν τον εαυτό τους «θειοτέρα και αναγκαιοτέρα λειτουργία Εκκλησίας Θεού επί σωτηρία ανθρώπων»[2].

Η ιδιότητα του καλού Χριστιανού δεν συνεπάγεται οπωσδήποτε και επιτυχία στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας. Η επιτυχία αυτή δεν προϋποθέτει την χριστιανική πίστη. Όπως παρατηρεί ο άγιος Νικόλαος Καβάσιλας, η ανθρώπινη ζωή κινείται σε δύο επίπεδα· στο επίπεδο της εγκοσμιότητας και στο επίπεδο της αιωνιότητας. Σκοπός της πολιτικής εξουσίας είναι να ρυθμίζει την εγκόσμια ζωή και όχι την μέλλουσα. Όπως οι κυβερνήτες των πλοίων φροντίζουν για τους ταξιδιώτες μόνο όσο διαρκεί το ταξίδι, χωρίς να θεωρούν υποχρέωσή τους να ενδιαφερθούν και για την τακτοποίησή τους μετά την αποβίβαση από το πλοίο, έτσι και αυτοί που ρυθμίζουν την πολιτική ζωή των ανθρώπων δεν θεωρούν ως καθήκον τους να ενδιαφερθούν για την αιώνια ευδαιμονία τους. Γι' αυτό, προσθέτει, οι άνθρωποι που ανταποκρίθηκαν με επιτυχία στα πολιτικά μόνο πράγματα συμβαίνει να φεύγουν από τον κόσμο αυτόν γεμάτοι με μύρια κακά, κι ενώ τιμήθηκαν εδώ για την πολιτική ικανότητά τους, εκεί να συγκαταλέγονται με τους χειρότερους και να καταδικάζονται[3].

Στο επίπεδο αυτό κινείται και το εκκοσμικευμένο κράτος. Σκοπός του δεν είναι η νοσηματοδότηση της ανθρώπινης ζωής. Αυτή πραγματοποιείται στην Εκκλησία. Σκοπός του κράτους είναι να φροντίσει για την ασφάλεια και την ευημερία των πολιτών του. Και ο σκοπός αυτός επιδιώκεται με πολιτικές ενέργειες και ρυθμίσεις, που έχουν συμβατικό χαρακτήρα και είναι φυσικό να αναπροσαρμόζονται μέσα στον διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο.

Οι φορείς της κρατικής εξουσίας οφείλουν να σέβονται την διαχρονική συλλογική συνείδηση της κοινωνίας που κυβερνούν και να μην κινούνται ανεξάρτητα ή πολύ περισσότερο ενάντια προς αυτήν. Αντίθετα μάλιστα οφείλουν να εμπνέονται από αυτήν και να καταξιώνουν την δυναμική της, γιατί μόνον έτσι υπηρετούν και την προάγουν. Ο σεβασμός προς τους θεσμούς, την παράδοση και την διαχρονική συνείδηση κάποιας κοινωνίας είναι σεβασμός προς την ίδια την κοινωνία. Όπως

και από την άλλη πλευρά η διάβρωση και η αλλοίωσή τους με αυθαιρεσίες και πολιτικές μεθοδεύσεις, είναι διάβρωση και αλλοίωση της ίδιας της κοινωνίας. Πρόοδος δεν είναι η καταστροφή ή η περιφρόνηση του παρελθόντος, αλλά η εποικοδόμηση και η δυναμική προέκταση προς το μέλλον.

(συνεχίζεται)

[1] Βλ. Κριτ. 9,8-15.

[2] Ώριγένους, Κατὰ Κέλσου 8,75.

[3] Νικολάου Καβάσιλα, Κατὰ τοκιζόντων, PG 150,745AB.